

ληπτός Σίφν.: Παροιμ. *Αριθμός κλέφτης καθάρειος νοικοκύρης.

ἀριθμῶ ἀμάρι. ἀριθμῶ Ἰκαρ. Κάρπ. Κρήτ. (Σητ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀρ'φνῶ Μύκ. ἀριθμῶ Κρήτ. ῥιφνῶ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σῦρ. ἀριθμίζω πολλαχ. ἀρ'θμίζω Ἀθῆν. ὁ ἀρχ. ἀριθμῶ.

Μετρῶ Ἰκαρ. Κρήτ. κ.ά. 2) Γράφω ἀριθμητικὴν σειρὰν Ἀθῆν.: *Αριθμίζω τὸ βιβλίον - τὸ κατάστιχο (τυπώνω διὰ τῆς ἀριθμητικῆς μηχανῆς ἢ ἀπλῶς διὰ τῆς χειρὸς γράφω τοὺς ἀριθμοὺς τῶν σελίδων). Βιβλίον - τετραδίου ἀριθμισμένο. 3) Ὑπολογίζω, σκέπτομαι Κρήτ. (Σητ.) Μύκ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σῦρ. κ.ά.: Ποτέ μου δὲ δὴ ῥίφνον (ἐσκεπτόμην) Ἀπύρανθ. Ἀποστῆ ποῦ δὲ δ' ἀρ'φνῶ ἐρχόμαι τὰ τ'χερά (ἀποκεῖ ποῦ δὲν σκέπτεται ἐρχονται τὰ τυχερά) Μύκ. Δὲ δὴ ῥίφνουμου Σῦρ. Ἀριθμῶς τὸν νά ναι ἐδὰ ἐκεία; Σητ. 4) Ἀντιλαμβάνομαι, ἀνακαλύπτω Κάρπ.: *Ἐν ἀριθμῶς τὸν κλέφτη.

ἀρίκαμπος ὁ, Πελοπν. (Δημητσάν.) ἀρίκαμπο Καλαβρ. (Μπόβ.)

*Αγνώστου ἐτύμου.

*Ἡ ψεῖρα τῶν προβάτων ἔνθ' ἀν.: Μοῦ στέκεσαι σὰν ὁ ἀρίκαμπος 'ς τ' ἀφτί (ἐπὶ ὀχληροῦ) Δημητσάν.

- ἀρικός κατάλ. σύνθη. - ἀρ'κους βόρ. ιδιῶμ.

*Ἐκ τοῦ - ἀρικό οὐδ. τῆς καταλ. - ἀρίς.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐπίθετα 1) Ἐξ ὀνομάτων ἢ ἄλλων μερῶν τοῦ λόγου δηλοῦντα τὸν ἀνήκοντα ἢ παρόμοιον τι, οἶον: ἀλῶνι - ἀλωνάριος, ἀνὰ πέντε - ἀναπεντάρικος, ἀνασυρτός - ἀνασυρτάρικος, ἀντρογύνο - ἀντρογυνάριος, ἀπόστα - ἀποστάρικος κττ. 2) Ἐκ ρημάτων δηλοῦντα τὸν δρῶντα, οἶον: ἀναπίνω - ἀναπινάριος κττ.

ἀρίκον Τσακων. Προστ. ἀρε Τσακων.

*Ἐκ τοῦ ἀρχ. αἴρω. Ἰδ. ΜΔέφνερ Λεξ. Τσακων. 52.

Λαμβάνω, παίρνω: Ἀρίκον γουναῖκα (παίρνω γυναῖκα, ὑπανδρεύομαι) Ἀντῆς ἔαν ἀμοσκά σι ἕνα κοῖθινι (ἐπῆρε εἰς τὴν ἀμασκάλην τοῦ ἕνα κοφίνι) || Φρ. Νά νι ἀρη ὁ διάβολε! (νὰ τὸν πάρῃ ὁ διάβολος!) Ἀντῆς τάνου σι (ἐπῆρε ἐπάνω του, ἀνέλαβε δυνάμεις). Νά μή νι ἀρίτσσερε τάνου ντι (νὰ μὴ τὸ παίρνης ἐπάνω σου). Ἀντῆς τοῦρ ἐμῆς σι (ἐπῆρε τὰ μάτια του, ἔφυγε). Ἀντῆς ἐφύντῆς (ἐπῆρε ἔφυγε, ἐτράπη εἰς φυγὴν). Συνών. παίρνω.

ἀριλῆς ἐπίθ. Κρήτ. Θηλ. ἀριλίνα Κρήτ.

*Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀρι, δι' ὃ ἰδ. ἀριν, καὶ τῆς καταλ. - λῆς.

1) Φιλότιμος ἔνθ' ἀν. 2) Ἀνδρείος, γεναῖος Κρήτ.: Ἀριλῆς ἄδρας. Συνών. βαρβαῖτος.

ἀριν τό, Πόντ. (Κερασ.) ἀρι Καπ. Κρήτ. κ.ά. ἀρ' Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

*Ἐκ τοῦ Ἀραβοτουρκ. ar.

Αἰδώς, ἐντροπή, φιλότιμον ἔνθ' ἀν.: *Ἀρ' 'κ' ἔθ' 'ς σὸ καϊζίν ἀτ' (ἐντροπή δὲν ἔχει εἰς τὸ πρόσωπό του) Τραπ. Χαλδ. || Φρ. Τοῦ ἤρθε ἀρι (προσεβλήθη ἢ φιλοτιμία του) Κρήτ. Τὸ πῆρεν ἀρι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) αὐτόθ. Ἀρ' εὐτάει ἀτο (τὸ κάμνει ἀρι, ἐντρέπεται δι' αὐτὸ) Τραπ. || Παροιμ.

Τὴν ἐντροπὴν ἐπούλησα καὶ τ' ἀριν παλ' ἐχάσα (ἐπὶ τοῦ ἐξ ἀπογνώσεως καταστάντος ἀναιδοῦς) Κερασ.

- αρινός κατάλ. παραγωγικὴ ἐνιαχ.

*Ἐξ ἀρχ. ἐπιθέτων ληγόντων εἰς -ινός, ἐσχηματισμένων δὲ ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς -αρ, οἶον: ἔαρ - ἐαρινός, ἀεσπιάσθη ὁλόκληρον τὸ -αρινός ὡς κατάλ.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται ἐπίθετα ἐξ ἐπιρρημάτων χρονικῶν, οἶον: ἀργά - ἀργαρινός.

ἀριξιξι ἐπιφών. Μεγίστ.

Λέξις πεποιημένη.

Δι' αὐτῆς ἐπιφωνηματικῶς παροξύνουν τοὺς κύνας.

ἀριοβάλανο τό, ἀμάρι. ἀριουβέλανου Στερελλ. (Αἰτωλ.)

*Ἐκ τῶν οὐσ. ἀριὰ καὶ βαλάνι.

*Ὁ καρπὸς τῆς ἀρίας δρυός.

- ἀρίς κατάλ. παραγωγικὴ κοιν. - ἀρ'ς βόρ. ιδιῶμ.

*Ἡ μεσν. κατάλ. - ἀρίς ἐκ τῆς πληρεστέρας - ἀριος ἢ ἐκ τοῦ Λατίν. - arisus. Πβ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,421 καὶ ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 2 (1905/6) 46, SPsaltes Grammat. byzant. Chron. 258 καὶ KDieterich ἐν Balkan. Archiv 4,130.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ρημάτων τὰ ὁποῖα δηλοῦν 1) Τὸν ἀσχολούμενον περὶ τι, τὸν ἐπαγγελλόμενον τι, τὸν τεχνίτην κοιν., οἶον: ἀγελάδα - ἀγελαδάρης, ἀράδα - ἀραδάρης, βάρκα - βαρκάρης, κάτεργο - κατεργάρης, περιβόλι - περιβολάρης, φουρνός - φουρνάρης κττ. 2) Τὸν ἐνεργοῦντα, τὸν δρῶντα τι πολλαχ., οἶον: ἀγοραστής - ἀγοραστάρις, ἀλῶνι - ἀλωνάρις, ἀποδέχομαι - ἀποδοχάρης, ἀποκοπή - ἀποκοπάρης, ἀρμέγω - ἀρμεγάρης, ἀρνεῖσθαι (ἀρνεῖμαι) - ἀρνεγάρης, ἀρπάχτης - ἀρπαχτάρης, κατέχω - κατεχάρης, κυνηγῶ - κυνηγάρης, ξαγορεύω - ξαγοράρις, τραγουδῶ - τραγουδάρης κττ. Θηλ. ἀποβολή - ἀποβολαρεὰ Χίος. 3) Τὸν ἀνήκοντα ἢ τι παρόμοιον, οἶον: ἄνω - ἀνώαρις, ἀπάνω - ἀπανωάρις, ἀπανωτός - ἀπανωτάρης, ἀπόβροχο - ἀποβροχάρης, ἀποστολή - ἀποστολάρης. 4) Τὸν ἔχοντα ιδιότητά τινα κακὴν ἢ καλὴν κοιν., οἶον: ἀπολυτός - ἀπολυτάρης, καύχησι - καυχησάρης, πείσμα - πεισματάρης κττ. β) Ὑποκορισμὸν ἐνιαχ., οἶον: ἀνθρωπος - ἀνθρωπάρις. 5) Τὴν ἡλικίαν κοιν. οἶον: σαράντα - σαραντάρης, πενήντα - πενηντάρης, ἐξήντα - ἐξηντάρης κττ.

ἀριστα ἐπίρρ. λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίρρ. ἀριστα βαθμοῦ ὑπερθετικοῦ.

1) Πολὺν καλὰ, ἔσοχα (ἢ λ. εἶναι τῆς γλώσσης τῶν σχολείων καὶ γραφομένη ἐπὶ τῶν ἐνδεικτικῶν τῶν σπουδῶν, τὰ ὁποῖα δίδονται εἰς τοὺς μαθητάς, φανερώνει τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς προόδου αὐτῶν): Δίνω ἀριστα (ἐπὶ τοῦ βαθμολογοῦντος διδασκάλου). Παίρνω ἀριστα (ἐπὶ τοῦ βαθμολογουμένου μαθητοῦ). Εἶναι πολὺ καλὸς μαθητὴς καὶ τοῦ ἀξίζει ἀριστα. Πβ. μετρίως, καλῶς, λίαν καλῶς.

2) Οὐσ., ὁ βαθμὸς ἀριστα κοιν.: Ὁ δεῖνα τὸ πῆρε τὸ ἀριστα μὲ τὸ σπαθί του. Ἐχω πέντε ἀριστα.

ἀριστερά ἐπίρρ. κοιν. ἀρισιτρά βόρ. ιδιῶμ. ἀλιστερά Κύπρ. Ρόδ. ὀδιστερά Χίος. Συγκρ. ἀριστερώτερα κοιν.

*Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀριστερός. Ὁ τύπ. ἀλιστερά κατ' ἀνομ., περὶ ἧς ἰδ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 50.

1) Ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους ἢ πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος, εἰς τὰ ἀριστερὰ κοιν.: Ἐρχομαι - πηγαίνω ἀριστερά. Ἐχω ἀριστερά μου τὸν δεῖνα. Ἀριστερὰ φαίνεται τὸ χωριό. Μοῦ ἤρθε ἡ μπάλα ἀριστερά. Κάθισα ἀριστερά του. || Φρ. Δεξιὰ καὶ ἀριστερά (ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, πανταχοῦ) κοιν. || Ἄσμ.

Δεξιὰ μου κάτσε, λυερή, τσαὶ ὀδιστερά μου τσέρνα

*Ὀλυμπ.

Ξανοίει δεξιὰ, ξανοίει ξερβά, κἀνένα *ἐ γρωνίζει,

ξανοίει ἀριστερώτερα, βλέπει τὸν Ἀε - Γιάννη

Κάσ. Συνών. ἀντίξερβα 1, ξερβά ἀντίθ. δεξιὰ. 2) Κατὰ τρόπον οὐχὶ ἐπιθυμητόν, οὐχὶ κατ' εὐχὴν, ἀντιξίως

Λεξ. Δημητρ.: Τὰ πράγματα μοῦ ἦρθαν ἀριστερά. Συνών. καὶ ἀντίθ. ἰδ. ἐν λ. ἀνάποδα 10.

ἀριστερός ἐπίθ. κοιν. ἀριστερός βόρ. ἰδιώμ. ἀλίστερός Κύπρ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀριστερός. Ὁ τύπ. ἀλίστερός, δι' ὃν ἰδ. ἀριστερά, καὶ μεσν. Πβ. Μαχαιρ. 1,606 (ἐκδ. RDawkins) «μανίκιν ἀλίστερόν».

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἀριστερόν μέρος, εὐώνυμος κοιν.: Ἀριστερὸ πόδι - χέρι κττ. Ἀριστερὸ ἄφτι - μάτι κττ. Ἀριστερὸς δρόμος. Ἀριστερὸ σπίτι. Ἀριστερὴ πόρτα. Ἀριστερὸς ψάλτης (ὁ ψάλλον ἐν τῇ ἀριστερῇ χορῇ τοῦ ναοῦ) κοιν. Ἀντίθ. δεξιός. 2) Ὁ μεταχειριζόμενος τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, ἐπαρίστερος πολλαχ.: Εἶναι ἀριστερός. Συνών. ἀδέξιος, ζερβοκούταλος, ζερβός, ζερβοχέρης, ἀντίθ. δεξιός. 3) Ὁ σκοπεύων διὰ τοῦ ἀριστεροῦ ὀφθαλμοῦ καὶ στηρίζων τὸ ὄπλον συνήθως ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου Προπ. (Κύζ.)

Β) Οὐσ. 1) Ἀρμένιος (ὡς σχηματίζων ἐν τῇ προσευχῇ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ στήθους) Πόντ. (Κερασ. Χαλδ. κ.ά.) 2) Τὸ οὐδ. ἀριστερό, καπνὸς δευτέρας ποιότητος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν τῆς πρώτης λεγόμενον δεξι (ἡ σημ. αὕτη ἐγεννήθη ἐκ τῆς συνηθείας τῶν εἰδικῶν ἐργατῶν τῆς διαλογῆς τῶν φύλλων τοῦ καπνοῦ νὰ τοποθετοῦν τὰ μὲν τῆς πρώτης ποιότητος εἰς τὰ δεξιὰ αὐτῶν, τὰ δὲ τῆς δευτέρας πρὸς τὰ ἀριστερά) Στερελλ. (Ἀγρίν.)

***ἄριστο** τό, ἄριστε Τσακων. ἄρεστε Τσακων.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄριστον.

1) Τὸ γεῦμα τῆς μεσημβρίας: Ὅσο' ἐκατοσάκαμε τὸν ἄριστε (μόλις ἐκαθίσαμε εἰς τὸ ἄριστον). 2) Μεσημβρία: Ἐκί φερτέ ὁ ἄριστε (εἶχε ἔλθει ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ).

ἀριστοκράτης ὁ, λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *aristocrate*, ὅπερ ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τὸ δημοκράτης - *démocrate*. Πβ. καὶ μεταγν. ἀριστοκράτης παρὰ Liddell - Scott - Jones.

Ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν ἕνεκα πλούτου, μορφώσεως κττ.: Εἶναι κύριος καθὼς πρέπει, ἀριστοκράτης μὲ τὰ ὅλα του. Γυναῖκα ἀριστοκράτισσα.

ἀριστοκρατία ἡ, λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριστοκρατίας. Πβ. καὶ τὸ ἀρχ. ἀριστοκρατία.

Ἡ ἀνωτέρα κοινωνικὴ τάξις: Κάθομαι μέσ' ἑς τὴν ἀριστοκρατία (ἐν συνοικίᾳ ἀριστοκρατῶν). Ὅλο μὲ ἀριστοκρατία ἔχει νὰ κάνῃ (ἔχει σχέσεις διαρκῶς μὲ ἀνθρώπους τῆς ἀριστοκρατίας). Γαλαζόαιμη ἀριστοκρατία.

ἀριστοκρατικὰ ἐπίρρ. λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἀριστοκρατικός.

Κατὰ τὸν τρόπον ἢ τὰς συνηθείας τῶν ἀριστοκρατῶν: Ζῶ ἀριστοκρατικὰ (πλουσίως, μεγαλοπρεπῶς).

ἀριστοκρατικός ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριστοκρατία. Εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐπίθ. συνέβαλε καὶ τὸ Γαλλ. *aristocratique*. Πβ. καὶ τὸ ἀρχ. ἀριστοκρατικός.

Ὁ ἀνήκων εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν, τὴν ἀνωτέραν κοινωνικὴν τάξιν: Κόσμος ἀριστοκρατικός. Οἰκογένεια ἀριστοκρατική. Συνοικία ἀριστοκρατική. Σπίτι ἀριστοκρατικό. Τρόποι ἀριστοκρατικοί (τρόποι εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς).

ἄριστος ἐπίθ. λόγ. σύνηθ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἄριστος.

1) Καλὸς εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν λόγ. σύνηθ.: Ἄριστος ἄνθρωπος - μαθητής - φίλος κττ. 2) Οὐσ., ὁ ἀστήρ ἔσπερος (ὡς λαμπρότατος πάντων τῶν ἀστέρων) Σῦρ.

ἀριστοῦχος ὁ, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἐπίρρ. ἄριστα καὶ τοῦ ρ. ἔχω.

Ὁ ἔχων βαθμὸν ἄριστα (ἰδ. λ.): Ὁ δεῖνα εἶναι ἀριστοῦχος τῆς φιλολογίας - τῆς ἱατρικῆς.

***ἀριστῶ**, ἀριστοῦ Τσακων.

Τὸ ἀρχ. ἀριστῶ.

Γευματίζω: Νὰ μόλετε ταχεῖα τὸν Ἀγίε Γιάννη νὰ ἀρστώμε ὁπὰ (νὰ ἔλθετε αὔριον εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην νὰ γευματίσωμεν ἐκεῖ).

ἀρίτης ὁ, Ζάκ. ἀρίτης - παρίτης Χίος ἀρίτ'ς - παρίτ'ς Σάμ. ἀρίτης - σπορίτης Κεφαλλ. ἀρίτης - σπουρίτης Κεφαλλ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ἡ ἀγνώστου σημ. λέξις εὐχρηστεῖ 1) Ἐν παιδιᾷ Σάμ. καὶ Χίου ἡ ὁποία παίζεται ἐν Σάμ. ὡς ἐξῆς: Εἰς τῶν παικτῶν φέρων τὸ ὄνομα ἀρίτης - παρίτης στέκει ἀπέναντι τῶν εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν κατὰ σειρὰν ἱσταμένων παικτῶν φερόντων ὀνόματα διαφόρων δένδρων, ὅλον ἐλαίας, κυπαρίσσου, συκῆς κττ., καὶ φωνάζει: ποῦ κάθισ' οὐ ἀρίτ'ς - παρίτ'ς; καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἴδιος: κάθισ' ἀπ'κάτ' ἑς τ'ν ἱλαιά, κάθισ' ἀπ'κάτ' ἑς τ'ν ἀμυγδαλέα κτλ. Ἐὰν ὁ φέρων τὸ ὄνομα τῆς ἐλαίας ἢ τῆς ἀμυγδαλέας ἢ ἄλλου δένδρου προφθάσῃ ν' ἀποκριθῇ λέγων: δὲν κάθισ' ἀπ'κάτ' ἑς τ'ν ἱλαιά ἢ ἑς τ'ν ἀμυγδαλέα, κάθισ' ἀπ'κάτ' ἑς τὴν καρ'δεά κτλ., ἀπαλλάσσεται τῆς τιμωρίας, ἄλλως μελανώνεται ἐπὶ τοῦ μετώπου. Καθόλου δὲ ὁ ἀκούσας τὸ ὄνομά του καὶ μὴ προσέξας ἢ μὴ προφθάσας νὰ ἀπαντήσῃ ὡς ἀνωτέρω μελανώνεται.

2) Ἐν τροπικαῖς φρ. ἐπὶ πραγμάτων παραλόγων ἐν γένει Κεφαλλ.: Ὅσο κι ἂν σοῦ λένε, ἐσὺ ἀρίτης - σπουρίτης (ἐπὶ ἀνοήτου ἐπιμονῆς). Θὰ παίξουμε τὸν ἀρίτη - σπουρίτη, ὅταν ἄλλα σοῦ λέω κι ἄλλα κάνῃς (ἐπὶ διαγωγῆς ἀναρμόστου). Ἐπῆρε τὸ δρόμο καὶ πάει ἀρίτη - σπουρίτη (ἐπὶ πορείας πλάνητος). 3) Ἐν ἐξορκισμῷ κατὰ τῶν σπουργιτῶν διὰ νὰ μὴ πηγαίνουν εἰς τοὺς σιτοφόρους ἀγροὺς Ζάκ.: Ἀποδένω τὸν σπουργίτη, τὸν ἀρίτη, τὸν κοκκινοποδαρίτη.

ἀριῶνας ὁ, Εὐβ. (Στρόπον.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀριᾶ καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ὠνας.

Τόπος ἀρίων δρυῶν.

ἄρκα ἡ, Κρήτ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἄρκα, ὃ ἐκ τοῦ Λατιν. *arca* = λάρναξ, κιβωτός, νεκροθήκη.

Τάφος.

ἀρκάδα ἡ, (I) Σῦρ.

Ἐκ τοῦ Λατιν. *arca* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ἀδα (II).

Κοφίνι.

ἀρκάδα ἡ, (II) Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Ὁρισμένη λωρὶς τοῦ κυρίου γυναικείου φορέματος, τῆς φούστας, ἡ ὁποία καλεῖται σάρκα καὶ ἀποτελεῖται ἐξ ἐπτὰ τοιούτων συνερραμένων λωρίδων διαφόρως ὀνομαζομένων.

ἀρκαδάκι τό, Σῦρ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀρκάδα (I).

Μικρὸς κόφινος. Συνών. κοφινάκι.

